

בגרות מהסרטים

הכנס ה-15 ליצירה צעירה

של מגמות הקולנוע והתקשורת
בחינוך הדתי

תלמידים, למורים ולכל אוהבי מגמות היצירה בחמ"ד.

"אין בעל הנס מכיר בנסו." זו תחושתנו בפתיחתו

של הכינוס החמישה עשר ליצירה צעירה בחמ"ד.

רבים ממעצבי החינוך הדתי במדינת ישראל ראו בעבר הלא רחוק את האתגר החינוכי בהעמדת דור של תלמידים ובוגרים המקיימים תורה ומצוות, המשתלבים בחברה הכללית במדינת ישראל.

ההתמודדות התרבותית-רוחנית של החברה הציונית-דתית התבטאה ביכולת להצמיח חלוצים לומדי תורה, חיילים וקצינים בצה"ל המשלבים לימוד תורה בזמנם הפנוי ואנשי כלכלה הממשיכים ללמוד דף יומי.

נראה שהתמודדות עם סוגיות כמו חופש האדם וכוחות היצירה שבו לא עמדו על סדר היום.

הכיוון הלאומי, הדגש על הסגולה הישראלית והחינוך לכלל ישראל הם שעמדו בבסיס החינוך.

מעלתו של כל יחיד, נבדלותו של כל יחיד, וה"אות המיוחדת שלי בתורה." הגיעו פחות לידי ביטוי.

ההבדל בין הציוני הדתי "של פעם", שהתמודד על מקומו בחברה הישראלית כציוני דתי המבקש להשתלב בכל שדרות החיים, לבין היוצר הדתי של היום, איננו הבדל סתמי של תפקיד כלשהו.

הרב קוק זצ"ל כתב: "בחינוך האדם היחיד, וכן בחינוך האדם הכללי, האומה והאנושיות, צריכים לשים לב לאחדות הרוחניות-דהיינו שהשכל יהיה משפיע ישר על הרגש, והרגש על הדמיון, והדמיון על הפעולות. וכשיש סתירה בין אלה החלקים אז ההריסה מוצאה מקום לחול". (אורות הקודש א, ע, רמז)

ההריסה שעליה מדבר הרב, היא שהעלטה על נס עד לפני דור את השכל, את החשיבה ואת הפעולות שעושה האדם.

היה מי שחשב כי הרגש והדמיון קשורים לתרבות אחרת. אולי זו תוצאה של אלפיים שנות גלות. עם ישראל ששמר על חייו והצליח בס"ד לשרוד בין העמים, לא נמצא במקום

שיכול לאפשר גילוי כוחות פנימיים ועבודה שיש בה עוצמות של רגש ודמיון.

עלינו ב"ה "קומה". "הקומה הראשונה" הייתה בשובנו לציון ובבקשנו להמשיך במסורת הדורות בשילוב ידיים עם התנועה הציונית,

"הקומה השנייה" היא זו הנותנת ביטוי לחופש במקום הגבוה והעמוק שלו: "היצירה הרוחנית חופשית היא... היא יוצרת כפי הלך רוחה פנימה. וכל מה שתתגבר בקרבה אמונתה בעצמה, כן תעלה למרומי האמת". (הרב קוק. אורות הקודש. א, קעו) מגמות היצירה התופסות מקום מרכזי במוסדות החינוך של החמ"ד יוצרות את התנאים לכך שהיהודי החי בארץ ישראל, בדור של גאולה יחוש את נשמתו, יבקש להביא את עולמו הפנימי לידי גילוי וביטוי, יעצים את כוחות היצירה שבו, ובכך ימצא את דרכו הייחודית בעבודת ה'.

עבודה רבה לפנינו. יש מקום לזקק את משמעות החופש והיצירתיות באופן נכון. העמדת החופש, היצירתיות והעצמת רוח האדם כמטרות בפני עצמן אין לה מקום.

יש חופש המביא את האדם לעשות ולומר ככל העולה על לבו - אין בו גבולות ואין בו כבוד לזולת.

יש חופש שהוא ביטוי לעולם פנימי. מקום שבו האדם מרגיש צורך לבטא את הטמון בו: "אני צריך לכרות ולשתות מים מבארי, באר מים חיים, מחשק התורה שבנשמת, מהאות המיוחדת לי, שכל האותיות שבתורה באים על ידי הציור הזה אלי, וכל העולם כולו וכל ענייניו מתייחסים אלי על פי זה התוכן בתמימות לב" (הרב קוק. חדריו. כו)

מורים ותלמידים יקרים,

אשרינו שאנו זוכים להיות במקום המאפשר לנו לתת ביטוי לעולמנו הפנימי,

אשרינו שאנו זוכים לחיות בדור של גאולה המקיים חיים שדורות על גבי דורות לא הצליחו לקיים - חיי יצירה.

אשרינו שאנו זוכים ליצור מתוכנו ובכך להתפלל תפילה

מיוחדת, תפילת הנשמה!

כנס ראשון ליוצרים צעירים בחינוך הדתי

בתקשורת, קולנוע, אמנות פלסטית, תאטרון ומחול

רויטל שטרן-זיוון // מפקחת על לימודי תקשורת ואמנויות בחינוך הדתי

ימודי אמנויות ותקשורת בחינוך הדתי הינם ייחודיים במערכת החינוך. ייחודיות זו מקבלת את ביטוייה הן בהיבט הארגוני והן בהיבט התוכני.

בהיבט הארגוני יש לכל תחומי היצירה פיקוח אחד כאשר לכל אחד מתחומי הדעת יש מדריך ארצי.

לכאורה צורת פיקוח זו נוצרה בשל האילוף ארגוני, אך עם הזמן גילינו שהאילוף הארגוני נושא בחובו יתרונות תוכניים. לימודי יצירה בחינוך הדתי מעמידים את היוצרים בתחומים השונים, תקשורת, קולנוע, תאטרון, אמנות פלסטית ומחול, בפני אתגרים דומים:

- מידת החשיפה באמצעות האמנות מול הצורך בכיסוי והרחקה.
- המחויבות לגדרי ההלכה.

- העיסוק בסוגיות אמוניות ביצירה, איך ועד כמה?
- ביקורת אמנותית שהיא פירוק או ביקורת אמנותית שיש בה בניין.

- יחסי היוצר הדתי והציבור הדתי - האם היוצר הדתי מייצג את הציבור בו גדל, או שהאמנות היא ביטוי אישי בלבד?

הסוגיות הללו המעסיקות יוצרים רבים בתחומי היצירה השונים, צפות ועולות בימי העיון ובכינוסים הרב תחומיים, שאנו מקיימים במהלך השנה ובחופשת הקיץ למורי האמנות בחינוך הדתי.

למדנו שכינוסים רב תחומיים מרחיבים את הדעת, מאפשרים למורים להיחשף לתחומי תרבות ואמנות נוספים ומעשירים את המורה בבואו להתמודד עם האתגרים בהוראת תחום היצירה בבתי הספר של החינוך הדתי.

העיסוק ביצירה בכינוסים אלה הפך מעיסוק צר בתחום דעת אחד, ללמידה רב תחומית הבונה תמונה של תרבות שלמה בעלת שפה ייחודית מתפתחת משלה.

את התמונה השלמה הזו, הנבנית ומזינה את השיח התרבותי הדתי, אנו מבקשים להעביר גם לתלמידינו.

לכן החלטנו לאחד את כל ימי השיא, שנערכו בשנים האחרונות בנפרד, ליום אחד של חגיגה אמנותית מרשימה, שתכלול

בתוכה את הכנס ה-15 ליצירה צעירה של בוגרי מגמות התקשורת והקולנוע בחינוך הדתי, עם פתיחת התערוכה הארצית השמינית של בוגרי מגמות האמנות, ועם הכנס השישי של מגמות התאטרון בחינוך הדתי.

השנה נוסף תחום חדש, שיבוא לידי ביטוי בכנס זה, והוא תחום המחול.

עד לשנה האחרונה היו בבתי הספר של החינוך הדתי רק שתי מגמות למחול, באולפנה לאמנויות בירושלים ובאולפנת צביה יצירתית בירושלים.

בשנתיים האחרונות נפתחו עוד שלוש מגמות, ומספר בתי ספר נוספים בודקים אפשרות של הקמת מגמת מחול, ולכן הוחלט למנות מדריכה לתחום המחול ולכלול בכנס זה גם את המחול.

הייחודיות בתוכנית של לימודי האמנויות בחינוך הדתי, אינה מתבטאת רק באתגרים העומדים לפני כל יוצר דתי, אלא גם במפעלים הייחודיים הקושרים את היצירה לעולם התרבותי היהודי.

בתי המדרש לאמנות בחינוך הדתי

בשנתיים האחרונות, פועלים ב-15 בתי ספר שיש בהם מגמות אמנות. בתי מדרש יצירתיים ייחודיים, המופעלים על ידי המורה לאמנות ומורה נוסף לתחומי היהדות.

שני המורים בונים תכנית משותפת הכוללת מפגשים של לימוד קצר הנוגע בנפש, סדנת יצירה ארוכה ולבסוף "איסוף" שהוא משוב של הבנות - היוצרות על התהליך הנפשי שעברו בעקבות הלימוד והיצירה כאחד.

מטרת בתי המדרש היא לחבר בין עולמם האמוני-תרבותי של התלמידים ובין יצירתם האמנותית. במהלך שנתיים של עבודה משותפת של מנחי בית המדרש עם המורים, ובמקביל המורים עם תלמידיהם, למדנו שהאתגר הזה של חיבור בין העולמות, בעולם המחולק ל"מגירות", אינו פשוט כלל. הקושי הוא הן של המורים שאינם בוטחים ביכולתם לחבר בין העולמות שכן מעולם לא למדו כך בעצמם, והן בהתנגדות של התלמידים הרואים בהכנסת לימוד תורני לשיעורי האמנות כערוב מין בשאינו מינו.

למרות הקשיים אנו עדים לתהליכים נפלאים המתרחשים הן בקרב המורים והן בקרב התלמידים, תהליכים שבחלק מבתי הספר מקרינים גם על כלל העשייה הבית ספרית.

בית מדרש לתאטרון

השנה הקמנו בית מדרש גם למורי תאטרון. מטרת בית המדרש הזה להביא לכך שיצטרפו בתי ספר נוספים לכתבת מונולוגים ודיאלוגים, המושפעים מהמקורות היהודיים ומהתרבות היהודית. גם כאן, כמו בבתי המדרש לאמנות, המורות מתמודדות עם מקורות יהודיים, מנתחות אותן בכלים אישיים מאוד ומתוך כך יוצאות לכתיבה תאטרונית אישית. התהליך עוד בראשיתו ומוקדם להעיד עליו אך החוויה שאנו חווים עם המורים היא חזקה ועוצמתית.

תחרות התסריט היהודי

השנה פתחנו תחרות חדשה לקבוצות תלמידים במגמות התקשורת והקולנוע - תחרות התסריט היהודי. לתחרות הצטרפו 18 קבוצות תלמידים מ-7 בתי ספר שונים. התלמידים הגישו רעיונות לתסריט יהודי שאותו הם מבקשים לפתח לתסריט ובסופו של דבר אף להפיק ולביים. כל הקבוצות מקבלות הדרכה של תסריטאי המלווה אותם באופן צמוד הן במפגשים אישיים והן באמצעות המייל. התסריטאי עומד בקשר גם עם מורי התלמידים בבית הספר כך שהקבוצות מקבלות תמיכה מקצועית בשני ערוצים. בעוד כחודש יתקיים "פיצ'ינג"-אירוע סיום. שבו יציגו נציגי הקבוצות את עבודותיהם בפני יוצרים מקצועיים. באירוע הסיום ייבחר תסריט אחד שיקבל פרס כספי להפקה ולוויי בבימוי. המתמודדים זוכים עד כה לליווי והשבחה של התסריט האיש שלם ואנחנו מאחלים להם בהצלחה בהתמודדות. הפעילות הענפה הזו המוצגת כאן, היא פרי משותף של הצוות הנפלא של הפיקוח על האמנויות בחינוך הדתי. **אור מנחם** - מדריכה ארצית ללימודי הקולנוע. **שי ולדמן** - מדריך ארצי ללימודי תקשורת. **אפרת כהנא** - מדריכה ארצית לתחום המעשי בתקשורת וקולנוע.

אורנה סגל - מדריכה ארצית ללימודי אמנות. **ציפי מלר** - מדריכה ארצית ללימודי תיאטרון. **אביטל חורש** - מדריכה לתחום המחול.

ורד ליפשיץ - מנחת בתי המדרש באמנות ובתיאטרון.

איתיאל בן חיים - מנחה את קבוצות המתמודדים בתחרות התסריט היהודי.

לכולם תודה על העבודה המסורה שאינה נגמרת ביום או יומיים של הדרכה, אלא מעסיקה את כולנו במחשבה ובמעשה בכל ימות השבוע.

כמו כן אבקש להודות למכללות השונות בחינוך הדתי שיש בהם מסלולי אמנות ויצירה וכולן שותפות לכנס זה:

בראש ובראשונה **למכללת תלפיות** - המהווה בית לכל תחומי היצירה בחינוך הדתי, תומכת ושותפה לכל המפעלים של הפיקוח על האמנות ובייחוד תודה לראש המכללה מר בני בהגון ולמנכ"ל מר יעקב סולר.

למכללת אמונה - על שותפות בעשייה ובדרך ועל הענקת המלגות באמנות ובתיאטרון.

למכללת ליפשיץ - על היותה בית להשתלמויות בתי המדרש וללימודי התקשורת והקולנוע וכן על מתן הפרס לבוגרי הקולנוע.

למכללת אורות - על קידום תחום המחול בראשות ראש החוג הגב' טליה פרלשטיין ומעורבות החוג למחול בקיומו של יום זה. ולבסוף - תודה אין סופית למורים המסורים שלנו, העושים לילות כימים בהדרכת התלמידים הן בלמידה ובהרחבת הדעת והן בתהליכי היצירה ודואגים להשתתפותם בכנס הזה.

ועבור תלמידינו אביא את השיר הבא:

עשרים שנה	בדין וחשבון
אני מורה	חושב עליכם
ואינני יודע להגיד	תלמידים
את הנדרש	האם צריך לשמוע באריכות
לעצמי	מה שהלב מלמד
אני	בפשטות.

// בסוף מדרכות העולם. שלמה שוק

אתם תלמידים, מביאים בפשטות באמצעות היצירה את מה שאנחנו מנסים להשמיע באריכות, וזו כוחה של יצירתכם - אם רק נשכיל להביט בה.

ישיבת אלישיב בלוד, מגמת אמנות הקולנוע

סיפור של צמיחה פנימית

הרב שלום מרקוביץ // ראש ישיבת אלישיב // לוד

ישיבת אלישיב היא מוסד שש שנתי, מכיתה ז' עד כיתה י"ב. הישיבה נמצאת בלוד ופועלת מזה כארבע עשרה שנים. בישיבה לומדים כמאתיים תלמידים מלוד, רמלה והסביבה ובהם הולכים ומתרחבים גם בני הגרעין התורני. הראשונים למדו בה מזה זמן, ועם השנים כשיותר ויותר מבני הגרעין הגיעו לגילאי החטיבה והתיכון, בחרו רובם ככולם להמשיך ללמוד בישיבה. יחד עם זאת האוכלוסייה בישיבה מגוונת ביותר.

הרב רפי זרגרי מנהל התיכון יחד עם הגב' פנינה מירון, יועצת ומוכשרת לעניין, הקימו יחדיו את מגמת אמנות הקולנוע לפני כשלוש שנים. בשנה שעברה סיימו בני המחזור הראשון של המגמה את לימודיהם והציגו תוצרים מרשימים שזכו לשבחים גדולים מהפיקוח ומגורמים ציבוריים שנחשפו לסרטים. הללו התפעלו והתרגשו מיפי התוצרים ואיכותם, הן מהצד המקצועי והן מהעומק הנפשי והתהליך הרגשי האישי שבטאו הסרטים. בין הסרטים הבולטים היו: סרט שליווה נער רמלאי שחזר בתשובה, הסרט "מלקו אחי" סרט שסיפר סיפור של אה שכול תלמיד בישיבה שעבר באמצעות הסרט תהליך נפשי משחרר ומיוחד במינו, והסרט "גן עדן בתוך גיהנום" המציג את התקווה לשינוי בעיר לוד, המתגשמת עם הגעתן של מאות משפחות לעיר במסגרת הגרעין התורני.

את המגמה מרכוזת כאמור פנינה מירון, יועצת החטיבה העליונה, ומלמדים בה גם מירה לשם שהיא תסריטאית ובימאית מנוסה המפיקה באופן עצמאי גם עבור גורמים בתקשורת הישראלית בכלל, ודויד, אדם מיוחד בפני עצמו ובעל תשובה, המתמחה בצילום ועריכה.

השילוב המיוחד בין המורים יצר מגמה איכותית שהוציאה כבר היום כמה בוגרים הממשיכים להתפתח בתחום ונראה כי עוד יעשו חיל בתחום. יתרה מכך התלמידים עוברים תהליך של צמיחה אישיותית מיוחדת במינה תוך כדי עבודה על הסרטים והכנתם. חדר התקשורת, שבו הם שוהים שעות ארוכות, צופים, עורכים את התוצרים ומתכננים את עבודתם, הפך עבורם למקום של הנאה ושמחה וחממה הנותנת תחושה של

שייכות, צמיחה והתפתחות ומקור לגאווה והערכה עצמית. התלמידים במגמה לומדים תכנון ואחריות. הם מתכננים מראש את עבודת הצילום ויוצאים לשטח כצוותים מקצועיים, המגלים אחריות מרובה כלפי העבודה והציוד היקר. כמו כן עליהם להתמיד ולהתמודד עם קשיים וסיבוכים ואף כישלונות להתגבר ולהמשיך הלאה.

במסגרת המגמה נבחנים התלמידים בשלוש יחידות לימוד עיוניות ב"אמנות הקולנוע" ושתי יחידות לימוד מעשיות. וזווית אישית: כראש ישיבה, מנהל שש שנתי ופסיכותרפיסט, עבודת המגמה מעוררת בי התפעלות מיוחדת. אני מאמין כי התפקיד המרכזי של ישיבה, כמקום תורה וחינוך, הוא להצמיח. צמיחה אמיתית שאינה יכולה לבוא אלא בתוך אווירה מתאימה, בצירוף הכלים המתאימים והמיוחדים, אך נשמתה הוא היחס הפנימי אל האישיות של התלמיד על מרכיביה השונים, הקוגניטיביים, הרגשיים וההתנהגותיים. כל אלו כרוכים יחד ומהווים אדם.

אין לי ספק כאיש חינוך כי המגמה נתנה לתלמידיי, ואף לאלו שהגיעו ממקום נמוך והמסובכים עם עצמם ועם סביבתם, את המקום המתאים שיצר את ההתפתחות והקפיצה האישיותית שאנו עדים לה ואיננו מפסיקים להתפעל ממנה.

יצירה אמיתית ואיכותית אינה יכולה לבוא אלא מהמקום היותר פנימי בנפש האדם, מקום המקבל ביטוי איכותי ואסתטי תוך פיתוח ההיבטים הבין אישיים בין העוסקים במלאכה ואף בינם לבין הסביבה שבה הם חיים.

לדעתי אין לחשוש מהמפגש עם הצד הנפשי מפני שסופו לרומם את האדם לגבהים שיינתנו איכות שונה וגבוהה יותר לחייו בכלל וודאי לתורתו ואמונתו.

הניסיון שלנו בישיבה מורה כי מגמת הקולנוע זכתה אותנו בתלמידים ברמה אישיותית אחרת שהשיח עמם הפך להיות איכותי ועמוק יותר.

אני ממליץ בחום על פתיחת מגמת קולנוע לכל עמיתי המחנכים העוסקים במלאכת החינוך. ■

האם כל האמצעים כשרים? על הסרט קאט

שירה סדן // בוגרת מגמת הקולנוע על שם כוכבה אבן חיים // אולפנה קריית ארבע

משך שנות הלימודים שלנו במגמת הקולנוע, נחשפנו רבות להשפעת הקולנוע על הצופה ועל ערכי החברה והתרבות בעידן המודרני. הבנו שבחירת נושא לסרט אינה בחירה סתמית, ועלינו לחשוב היטב מה המסר שאנו רוצות להעביר לצופים, וכיצד אנחנו יכולות להשפיע באמצעות היצירה שלנו. אחת התופעות הבולטות של התרבות החזותית בעידן הטכנולוגי היא אובדן הפרטיות והאינטימיות. תכניות הטלוויזיה "האח הגדול", "לרדת בגדול", "סופר נני" וכן הרשתות החברתיות כגון הפייסבוק, הובילו לתרבות של חשיפה, התערטלות ואובדן הפרטיות של האדם. חשבנו שזה הזמן להשתמש בכלים שיש לנו כדי להעלות את סוגיית החדירה לפרטיות האדם והשימוש בו לצורך היצירה או הרייטינג.

ואכן הסרט "קאט" עוסק במציאות של יוצרים ובחוסר הגבולות שלהם בקולנוע ובתקשורת. יוצרים המונעים מרצון עז להצליח ואינם מהססים לרמוס תוך כדי כך את האדם שמולם, הכול בשם חופש הביטוי או חופש היצירה. היום בסיום הסרט ובעקבות התנסותנו האישית בתהליכי יצירה, מבינות אנחנו שגם המצולמים, ולא רק היוצרים, אינם מודעים לסכנות החשיפה, לעוצמותיה ולנזק הרב שהיא גורמת. כתלמידים במגמות הקולנוע והתקשורת וכיוצרים צעירים בתקשורת ובקולנוע שאלנו את עצמנו: "מה המחיר שאנו מוכנים לשלם, או מה הנזק שאנו מוכנים לגרום למצולם על מנת שאנחנו נצליח?" אנו מקוות שהסרט יעורר חשיבה בקרב העוסקים במלאכה, תלמידי המגמות ויוצרים לעתיד, ויגרום להם לשאול את עצמם: "האם כל האמצעים כשרים?" ■

יעקב פרידלנד // מרכז מגמת הקולנוע ע"ש כוכבה אבן חיים // אולפנה לבנות קריית ארבע

צלם נחשב לאדם החשוב ביותר בלא מעט שמחות. חתונות רבות נתפסות על ידי הצלם, ולעתים אף על ידי החתן והכלה, כאילו לא באו לעולם אלא לשם הפקת אלבום תמונות מרהיב. במקרים אלו יוכל הצלם לבלוט, לנצח על המתרחש ולהשתלט על החתונה כאוות נפשו. למען הצילום הוא אף יביים רגעים וסצנות כרצונו, הרי האירוע כביכול לא בא לעולם אלא למענו. כנגדם יש המבינים כי שמחת הנישואין היא אירוע שאין כמותו בחיי בני הזוג. זהו אירוע בעל עצמה המכיל רגעים נדירים של אינטימיות התובעים רגישות וכבוד.

על הצלם מוטל לתעד את החתונה בשקט מבלי לבלוט ולהשתלט. האירוע היה מתקיים באותו אופן גם בלעדיו ועליו להשתלב בו בצניעות ובזהירות.

בנוסף ישנם רגעים שאותם עלולה המצלמה לחלל וכדאי לחשוב היטב לפני שמתעדים אותם. כך חשתי באופן אישי בחודש האחרון לפני הגירוש מגוש קטיף. אנשים שפגשו אותי שם, ושהכירו אותי כבמאי לקולנוע, תהו מדוע אינני נושא עמי מצלמה. עניתי להם: "אני מצלם הכול בנפשי". בכוונה תחילה השארתי את המצלמה בבית. רציתי לחיות את האירוע ולא לצלם אותו. ואכן אירוע זה נחקק בנפשי ישירות. אני בטוח שמגע כזה לא היה מתאפשר אילו חוויתי אותו מאחורי מצלמה.

בשאלת ערכם של החיים מול הערך של תיעודם אין דנים במידה מספקת. ממרצה בנושא "פוסט-מודרניות בקולנוע" שמעתי כי את קביעתו של דקארט "אני חושב - משמע אני קיים", החליף האדם הפוסט-מודרני בתפיסה: "אני נראה - משמע אני קיים". בעבר חש האדם שהוא נצפה תמיד על ידי הא-ל הנצחי. הדבר הקנה לחייו החולפים ערך ומשמעות. האדם המודרני, שאיבד את התחושה הזו, הוליד את האדם הפוסט-מודרני שאינו בטוח בקיומו, אלא אם כן הוא נצפה על ידי אחרים.

רבים חולמים להיות ידוענים - "סלבס". מאחורי משאת נפש פופולארית זו עומד הרצון להיראות על ידי כמה שיותר אנשים,

ולהיות ידוע לכמה שיותר אנשים. הפרסום כבר אינו אמצעי להפצתו של דבר מה בעל ערך אלא הוא המטרה. אנשים מעוניינים לחשוף כל רגע בחייהם בפני המצלמה במשך שבועות, על מנת שיצפו בהם בסדרה "האח הגדול". אנשים אף מוכנים להשפיל את עצמם, העיקר שייראו.

לאחרונה שמעתי ברדיו פרסומת לריאיון בעיתון עם שחקנית ידועה: "נמאס לה לא להיות אהובה. אחרי התמוטטות וגירושין היא חוזרת בגדול". שאלתי את עצמי איך מרגישה השחקנית נוכח הידיעה שכל שומעי הרדיו וקוראי העיתון יודעים על התמוטטותה, על גירושה ועל כך שאין היא מרגישה אהובה. אני מתאר לעצמי לצערי שהיא שמחה על החשיפה, שמחה להיראות שהרי זוהי שאיפת חייה. למילה "חשיפה" מתלווה היום משמעות חיובית. מעשה החשיפה לעין הציבורית נחשב היום כטובה גדולה ביותר לנחשף, גם כאשר אין החשיפה מחמיאה. מה אומר הדבר על החברה שבה אנחנו חיים? כיצד הוא משפיע עלינו? כיצד חש מי שאינו מעוניין להשתתף במשחק? האם ראוי להגביל את החשיפה?

את השאלות האלה, הנוגעות באובדן הפרטיות בעידן תכניות הריאליטי והפייסבוק, בדקו תלמידותיי במגמת הקולנוע באולפנת קריית ארבע בסרטן "קאט". הסרט העלילתי, שאותו כתבו והפיקו, עוסק בסטודנטית לקולנוע המביימת סרט תיעודי על אחותה הצעירה החולה בדיכאון. השפעתה של עשיית הסרט על האחות הצעירה, אינה נמצאת בראש מעייניה של האחות הגדולה. בחברה שבה היא חיה, יצר המציצנות ויצר החשפנות זוכים לאישור כדחפים תקינים ונורמטיביים שאינם דורשים ריסון, ושאינן מי שמותח עליהם ביקורת. היא שבויה בתפיסה זו ושום מעצור אינו בולם אותה בדרך למימוש מטרותיה. לשם הפקת סרטה היא פולשת ברגל גסה למקומות אישיים ופרטיים ומתעלמת משיקולים אנושיים, גם אם הדבר יהיה כרוך בפגיעה בבריאותה הנפשית של אחותה.

הרעיון לסרט הזה עלה אחרי שהתלמידות צפו בסרטי הגמר המצטיינים של החינוך הדתי בשנת תש"ע. אחד הסרטים התיעודיים שהשתתף בתחרות, נעשה על ידי תלמידה שצילמה

את עצמה ואת הוריה. בני משפחתה נראו בסרט הזה במצבים שאינם מחמיאים להם, כשהם מטיחים זה בזה האשמות כבדות, שעוררו מבוכה ובושה בצופים רבים. השפלתי את עיני בזמן הצפייה בסרט כדי להימנע מצפייה בקלון של הדמויות המשתתפות בו. חשתי כי אני נחשף לסרט שאינו צנוע בעליל. בכנס השנתי ליצירה הצעירה בחמ"ד בסינמטק, נערך דיון סביב השאלה המוסרית של צילום סרט מסוג זה. אירוע זה הצית בתלמידותיי את הרעיון לעשות סרט עלילתי שיעור את השאלה המוסרית הנלווית לעשיית סרט תיעודי.

כמורה לקולנוע אני זוכר דוגמאות נוספות של סרטים שהוקרנו במסגרת תחרות היצירה הצעירה בחמ"ד שהיו בעיניי מציניים, ואשר הביכו אותי בחדירתם לפרטיות.

לפני מספר שנים צולם באחד מבתי הספר סרט תיעודי על הקשר בין אישה שגססה מסרטן לבין בתה היחידה. מראות האישה הגוססת היו קשים ביותר, והרגעים האינטימיים בינה לבין בתה עוררו בי תחושה קשה מאד של חציית גבולות צנעת הפרט. צנעת הפרט היא ערך שאינו קשור בעיניי רק להסכמתו של הפרט לחשיפה. גם כאשר הוא מסכים ואף רוצה להיחשף לעין הציבורית, אני רואה בכך פגיעה בצניעות הראויה של רשות הרבים, בדומה לשלט חוצות לא צנוע.

מחשבות דומות התעוררו אצלי גם כאשר צפיתי באחד הסרטים שהופקו אשתקד ושהשתתפו בתחרות השנה. מדובר בסרט תיעודי מצוין שבמרכזו אדם המתלבש והמתנהג באופן אקסהיביציוניסטי למדי. בין היתר מוצג גיבור הסרט מציג נישואין לחברתו בשידור חי בטלוויזיה.

ישבתי בוועדת השיפוט שהעלתה סרט זה לשלב הגמר בתחרות, ושם אמרתי כי אף על פי שלדעתי הסרט מצוין והוא ראוי להשתתף בשלב הגמר בשל רמתו הקולנועית, הוא בעייתי בעיני מבחינה חינוכית. האם אין בצילום של הצעת נישואין על מסך הטלוויזיה משום עבירה חמורה הרבה יותר על גדרי צניעות מחשיפתם של מרפק או של ברך? החינוך הדתי אינו חושש מפסילת הקרנתו של סרט, אם מתגלה בו טפח מגוף האדם שאינו אמור להיחשף על פי ההלכה, מדוע יתיר לחשוף את מה שקשור בנפשו? כיצד נחשפים רגעים אינטימיים בחיי אדם בסרטי תלמידים בבתי ספר המחמירים בענייני צניעות הגוף? אם אין משרד החינוך בחמ"ד מסתייג מן הסרט, והוא אף מעלה אותו לשלב הגמר בתחרות, האם אין

בכך כדי לעודד תלמידים לחפש חומרים דומים לסרטיהם, ואולי אף לחקות את הגיבור של הסרט בחייהם? הלכות צניעות נוצרו מתוך המחשבה כבדת הראש של חכמים, שביקשו לשמור את האינטימיות האנושית הגופנית לחיי הפרט והזוגיות, ולהסתיר אותה מן העין החיצונית. כיוון שחכמי ההלכה חיו לפני עידן הפייסבוק ותכניות הריאליטי, אין בכתיבהם התייחסות לשאלה - אילו חלקים נוספים של החיים אין לגלות ברבים. היום ראוי שתיכתבנה הלכות צניעות חדשות.

באולפנה שבה אני מלמד, נדונה לאחרונה השאלה מדוע קשה יותר ויותר לחנך את התלמידות לצניעות. לדעתי ספיגת ערכי תכניות הריאליטי וקליטת נורמות החשיפה ברבים של הפייסבוק שבאות לידי ביטוי בסרטי התלמידים, מעצבות עולם שאין בו הבחנה בין מה ששייך לתחום הפרט לבין מה שנתון בזירה הציבורית. בעולם כזה אין פלא שתכנה גם הרגישות הטבעית כלפי חשיפתו של גוף האדם.

כאשר תלמידים ותלמידות יוצאים לטיול ובמקום ליהנות מן המראות, הם מתחילים לצלם הכול ומעבירים מיד את הצילומים לפייסבוק, מוטל על מחנכיהם להזכיר להם שהטיול אינו קיים למען שיתוף הזולת בו בפייסבוק. לחיים יש ערך כשלעצמם. איננו מתחננים על מנת להפיק אלבום תמונות. רגע הצעת הנישואין אינו חומר שידור לאומה. אנו קיימים גם כשאיינו נראים. פרסום לשם פרסום פוגע בקדושת החיים, ובחיים נטולי קדושה אין ערך גם של צניעות.

על המורים לקולנוע בחמ"ד לפתח מודעות גדולה יותר לבעייתיות התרבותית הזאת. אל להם לראות את ערך הצניעות, כאילו הוא מוגבל ללבוש ולתחום המיני. לצד הקניית הכלים לתיעודם של החיים, צריכים המורים לקולנוע ללמד את תלמידיהם גם את המשמעויות הנוספות של ערכי צניעות - ערכם של סוד ושל אינטימיות, ערכים של קדושת החיים ושל כבודם. לא רק בתחום המיני מתקיימת פורנוגרפיה, לא רק את טפחי הגוף ראוי להצניע. חיינו אינם חומר גלם לצילום המסור לכל גולש מקרי באינטרנט ולכל המזדמן לפייסבוק שלנו. חיינו שייכים לנו ולא-ל שברא אותנו. חשיפתם ללא הבחנה לעיני כול מוזילה אותם ונוטלת מהם כל ערך. ■

תחילת שנות השבעים ערך פיליפ זימברדו את "ניסוי הכלא" של אוניברסיטת סטנפורד. בניסוי לקח זימברדו חבורת סטודנטים מהאוניברסיטה וחילק אותה באקראי לשתי קבוצות. לחברי קבוצה אחת נאמר שהם יהיו קבוצת האסירים, ולחברי הקבוצה השנייה נאמר שהם יהיו קבוצת הסוהרים. שתי הקבוצות הוכנסו למעין כלא שהוקם במיוחד בשביל הניסוי, ונדרשו לתפקד בדיוק כמו אסירים וסוהרים רגילים. במסגרת הניסוי קיבלו הסוהרים אלות, משקפי שמש ומדים של סוהר אמריקני רגיל. למרות שהאסירים והסוהרים היו סטודנטים רגילים לחלוטין, שחולקו באקראי בין שתי הקבוצות, גם הסוהרים וגם האסירים נכנסו ברמ"ח איבריהם לתפקידם החדש. הסוהרים התעללו, הענישו והשפילו את האסירים, ואחרי יומיים כבר פרץ מרד אסירים. הניסוי, שתוכנן להימשך שלושה שבועות, הופסק לאחר לא יותר משישה ימים! בגלל ההתעללות הנוראה של הסטודנטים ה"סוהרים" בחבריהם ה"אסירים".

רבים מאלו שעיינו בניסוי של זימברדו ובניסויים דומים, שנערכו במדעי החברה באותה תקופה, התייאשו מאופיו של האדם. מדהים לחשוב כמה קל לקחת חבורה של אנשים רגילים ו"להכניס אותם לתפקיד". לפי אותם אנשים, החיים מזמנים לנו מצבים רבים שבהם אנחנו שבויים במציאות שהוכתבה לנו. תמיד נהיה חלק מעולם מושגים מסוים, תמיד נהיה חלק מסיטואציה. גם הסוהרים וגם האסירים הם "אסירים". "אסירים" של בית כלא רעיוני הגדול הרבה ממידותיהם. גם כשאנחנו מרגישים שאנחנו מאמינים במשהו, תמיד יהיה זה תוצאה של תפקידנו כחיילים של המציאות. אנחנו דומים לאותם סטודנטים מסטנפורד הרבה יותר ממה שאנחנו חושבים. אנשי מדעי-הרוח והאמנות התנגדו לראייה כזו של המציאות. אלאן בלום, הוגה דעות יהודי-אמריקני, אמר בזמנו שמדעי הרוח מתעסקים בדיוק באותם התחומים של מדעי החברה, וההבדל היחיד ביניהם הוא שבניגוד למדעי החברה, מדעי הרוח אינם מקבלים את ההנחה שהכול נכפה על האדם. האמן היוצר יצירת אמנות, יראה לרוב בחיי האדם משהו שהוא

מעבר לכללים הנוקשים הנכפים עליו. האמנות מטבעה רוצה לשחרר את האדם, רוצה להגיד שאפשר אחרת. באחת הפעמים שבהן הגענו, חבריי לקבוצה ואני, לבית הספר היסודי שבו צילמנו את הסרט, ראינו ילד מכה ילד אחר. אינני רוצה לתאר לכם איך נראה הילד המוכה, כדי שחלילה איש לא יזהה אותו, אבל הוא נראה מועד להצקות. היינו עסוקים בכל הציוד ובדיוק עמדתו לצלם. יכולנו להעלים עין מהאירוע ולהתעסק בסרט. אני משוכנע במאה אחוז שאם כך היינו עושים, הסרט שלנו היה פחות טוב בהרבה.

הסיטואציה הזו הייתה רק אחת מתוך רבות שבהן נפגשנו עם המציאות, שעליה בחרנו לעשות את הסרט. אי אפשר לעשות סרט בריק. לדעתי הרבה מאוד תלמידים, לפעמים באשמת המורים שלהם, טועים במחשבה שעליהם למצוא נושא כדי לעשות עליו סרט. במקרים רבים הם יימשכו אל המקום האמור לסחוט רגשות, אל הבנאלי, אל איך שסרט אמור להיראות. אמירות אישיות רבות וחשובות מוחמצות בדרך זו. גם הסרטים המצולמים בסופו של דבר, יוצאים במקרים רבים בנאליים או מתקתקים.

נדמה לי שכדי שיצירה תהיה משכנעת באמת, העלילה צריכה להיות מעין משל, מעין שיקוף של תהליך שעובר היוצר, או לפחות שעובר צד מסוים באישיות שלו. הסרט שעשינו מספר את סיפורו או אם תרצו, את מסעו של יוסף החוזר אל העבר, נפגש בו ומתמודד אתו. אך למעשה אלה שחזרו אל העבר הם אנחנו - האנשים שעשו את הסרט. כל התהליך שעברנו הוא סיפור של התמודדות עם מציאות שהכרנו מסיפורים אישיים או מסיפורים של חברים והיינו חלק ממנה. המסע שעוברת הדמות בסרט, הוא המסע שעובר היוצר. הדמויות של היוצרים משתקפות הן בעלילה של הסיפור והן בדרך עיצובה. הדמות של יוסף בסרט לא יכלה להתקיים ללא שורה ארוכה של "יוספים" שחיו את המציאות הזו ושברחו לצאת ולספר את הסיפור שלהם. ללא אנשים רבים שהיה להם את האומץ לקום ולומר "אני יוסף אחיכם".

לכל אורך העבודה על הסרט נבחנו בשאלה: "האם אנחנו

באמת הדמות שעליה אנחנו מדברים בסרט? "האם כל אחד מאתנו באמת מסוגל להתמודד עם העבר שלו? עם החוויות השונות שעבר?" קל מאוד לעשות סרט ולומר בו אמירה חברתית על כך שצריך להתמודד עם העבר ולהילחם ברוע ובעוול. קשה הרבה יותר לחיות את המסר הזה. דוגמא בולטת לכך הייתה במפגש שלנו עם עובדות הניקיון של בית הספר. כשהגענו לצלם בבית הספר, היינו צריכים לצלם בכיתות שאותן היה עליהן לנקות באותו הזמן. הן היו צריכות לשנות את לוח הזמנים שלהן, ולתת לחבורת נערים להסתובב בבית הספר ולהפריע להן בשעות המיועדות לניקיון. היה קל מאוד לריב איתן ולהתנהל בצורה כוחנית. אבל איך יכולנו לכתוב תסריט המדבר על תיקון של עוול אם אנו בעצמנו היינו גורמים עוול? זו איננה רק שאלה מוסרית. אני באמת ובתמים משוכנע שהתסריט, המשחק, הבימוי ואפילו הצדדים הטכניים יותר כמו צילום ועריכה, לא היו יכולים להיות אמתיים לו נהגנו כך. המדיום הוא המסר. סופו של השקף להתגלות. אבל אפשר לומר אף מעבר לכך, במאפיינים הבסיסיים ביותר של עבודה על סרט יש בעיניי אמירה של תיקון חברתי משתי סיבות: הראשונה היא שהקולנוע תמיד היה מיועד לכך שהמוני אנשים יצפו בו. לא עושים קולנוע למגירה. הסיבה השנייה והיותר מהותית היא שאי אפשר לעשות סרט לבד. יכול להיות שמישהו יודע לכתוב לבד, להלחין לבד, או לצלם לבד. אבל אין איש היודע ויכול לעשות הכול בו זמנית. מי שעושה סרט מבין בכל רגע ורגע שהוא צריך "טובות" מאנשים, מהרבה אנשים. רק על עצמי לספר ידעתי. אין לי מושג אפילו איך מדליקים את המצלמה שבה צילמנו את הסרט. כדי לעשות סרט טוב צריכים ללמוד שיעור מסוים בענווה. אינך יכול לעשות הכול לבד. גם אם אתה גאון קולנועי מבריק, וכנראה שאתה עדיין לא, תצטרך עזרה של הרבה חברים, מורים וסתם אנשים טובים. ספר קולנוע יוכל ללמד אותך הרבה על זוויות צילום וקומפוזיציה, אבל הוא לא יוכל ללמד אותך איך לעבוד עם עוד שלושה אנשים בעלי דעות שונות. הוא גם ממש לא יוכל ללמד אותך איך להתיידד עם לאה ושמחה, המנקות של בית ספר אפרטה. בלעדיהן בכלל לא ברור שהיה לנו היום סרט. סרטים, שלא כחוקים, כמאמרים פילוסופיים או כשיחות

תוכחה, מנסים לספר לנו סיפור. כל סרט בונה לו עולם משלו, מעין בית סוהר קטן ולו כללים משלו, ובתוכו פועלות הדמויות על פי כללים אלו. המציאות של הסרט, אינה בהכרח המציאות של הצופה. מעבר לכך היא גם איננה תמיד מציאות החיים של היוצר. אבל גם כשאנו צופים בסרט שעלילתו מתרחשת ביוון העתיקה ונעשה על ידי צוות יוצרים אמריקני במאה ה-21, הסרט יכול להיות משמעותי עבור אדם שלא חי אף פעם ביוון העתיקה או באמריקה. עם סרט, בניגוד לשיחת תוכחה, הרבה יותר קל להזדהות. את הסרט אפשר באמת "לחיות". אפשר לנסות ליישם חלק מהעולם שלו בעולם המציאות של כל אחד ואחד מהצופים. נראה לי שהתיקון החברתי שייך הרבה יותר לעולם החוויה וההזדהות אִתָּה מאשר לעולם התוכחה. לא לחינם אנו מצווים כיהודים לזכור כי "גרים הייתם בארץ מצרים". העולם דומה במצבים רבים לבית הכלא של זימברדו, ואמרות תוכחה נשכחות כלא היו כשאדם מקבל מדים של סוהר. דווקא היכולת להזדהות עם החלש מאפשרת ליצור כלא מסוג אחר. היא מאפשרת ליצור כלא של אנשים היודעים שהם לפעמים חזקים ולפעמים חלשים. דווקא משום כך, הם יכולים באמת להזדהות עם "האסיר" גם כשהם בתפקיד ה"סוהר", לדעת שגם הם עצמם לפעמים חוטאים, מסכנים או חלשים. כדי לבנות את בית הסוהר הזה, צריך להחריב את הקודם. סיפורתי קודם על אותו ילד שהרביצו לו באחד הימים שבהם באנו לצלם, אך את סוף הסיפור לא סיפורתי. ניגשנו אל הילד המרביץ ואמרנו לו שיפסיק. הוא הסתכל עלינו כאילו נפלנו מהירח. "אבל הוא צוחק". הוא אמר לפני שעזב אותו. הילד באמת צחק. ילדים תמיד צוחקים כשמרביצים להם. לבית הכלא של המציאות יש חוקים נוקשים, לצחוק כשמרביצים לך הוא אחד מהם. אינני מאמין שנצלית, גם עם עוד עשרים סרטים, למנוע את התופעה של ילדים שמכים אותם. בינתיים אסתפק בכך שבמקום לצחוק הם ידעו שהם יכולים לבכות. ■

סרטי הבוגרים של החמ"ד באתר ובתוכנית "לב לדעת"

ד"ר משה וינשטוק // מרכז תוכנית "לב לדעת" ורכז מפמר"ים // מנהל החינוך הדתי

כל שנה נוצרים בעמל רב סרטי בוגרי מגמות הקולנוע בחמ"ד. סרטים מרתקים אלו עוסקים בנושאים שעומדים במרכז עולמם של תלמידינו ומטרידים אותם. מהתבוננות בקשת הנושאים אפשר ללמוד עד כמה מגוון עולמם של תלמידינו, ועד כמה מרתקים וערכיים העניינים המעסיקים אותם.

כוחה של המדיה הקולנועית הוא בכך שהיא מעמיקה את ההבנה, את התחושות ואת ההזדהות עם הנושא המוקרן, כמו גם עם גיבורי הסרט.

בעבר הייתה לעיתים תחושה שסרטים אלו נעלמים בתהום הנשייה ואין להם דרישה. תכנית חדשה של מנהל החמ"ד ביחד עם המפקחת על הקולנוע רויטל זיוון מציעים את הסרטים הטובים של בוגרי החמ"ד, לשימוש בכיתה ובבית הספר בהקשר ליחידות הלמידה. כך עמלם היפה של תלמידינו חוזר אליהם ואלינו באופן ישיר תוך השפעה על העמקת העיסוק בסוגיות הליבה המעסיקות אותם.

"לב לדעת" ידע מצמיח חינוך" היא תכנית של מנהל החמ"ד ומכללת הרצוג, שמובילה שינוי של תפיסת הלמידה במקצועות של מנהל החינוך הדתי.

"לב לדעת" רואה בידע פתח ובסיס לדיון וליצירת הוראה ולמידה משמעותיים, מעמיקים ורלוונטיים ועוסקת בהשבת רוח רעננה בלמידה בבתי הספר העל יסודיים.

לב לדעת רואה בלמידה בבתי הספר ובתחומי הדעת מקום לחשיבה יצירתית ופורה, ולעיסוק בערכים ובאמונות בעולמם של התלמידים והמורים.

באתר לב לדעת מוצעים למורים מערכי שיעור על יחידות הלימוד לבגרות, הצעות לאופני למידה מגוונים, ותיאוריה העוסקת בלמידה משמעותית ומעמיקה.

במסגרת ההצעות לשינוי הלמידה ולהתמודדויות עם נושאים הנוגעים לתלמידי החמ"ד, מובאים באתר לב לדעת, הפניות לסרטים הטובים ביותר שיצרו בוגרי החמ"ד.

מתוך הבנת כוחה של המדיה מובאים באתר סרטי הבוגרים של החמ"ד, העוסקים בסוגיות העומק הנוגעות לחיי תלמידינו. כמו כן מובאות באתר הצעות לשילוב סרטים אלו בתוך שיעורי המחנכים והמורים במקצועות הלימוד, מסווגים על פי נושאים שונים.

מפילוח התוכן של האתר, גילינו שמורים רבים משתמשים וצופים בסרטים אלו, ואנו מקווים שהשימוש בהם נעשה בצורה מושכלת.

אנו שמחים מאד על ההיבט הזה של העשייה בחמ"ד שמעשיר את תלמידינו, אותנו, וכעת גם את מורינו, ורואים בו ברכה רבה בדרך ללמידה איכותית, למידה שתעניק ממדים נוספים לידע הנרכש בשיעורים. ■

**אנו צריכים תמיד להתחיל מראש,
מראשית המחשבות של הילדות,
לבררן ולזככן,
ולהוציא את הטוב והאור שבהן
בטוהר ואומץ.**

**אין לנו לזלזל במחשבות פשוטות,
הן הן העומדות לנו להאיר את דרכנו
יותר מכל המחשבות,
שאנו מדמים
שהן רמות ונשגבות.**

// הרב קוק זצ"ל

מילות השיר מגולמות לדעתי כל התובנות שגיליתי במהלך הצפייה והשיח שניהלתי עם תלמידים, שאותם בחנתי בבתי הספר השונים בסוף שנה שעברה.

הדבר שעבר כחוט השני בכל המפגשים היה האומץ להתמודד תחילה עם העולם הפנימי, האמוני, הרגשי שלהם, בין אם חוו זאת על בשרם ובין אם חוו זאת עם הקרובים להם. פעמים רבות אף העזו התלמידים לבחון את העולם הסובב אותם, להתעמת עמו, להתחבר למציאות, הקשה לפעמים, ולא להתבייש להאיר גם מקומות אפלים בראייה הרעננה שלהם. המורים בבתי הספר השונים, הצליחו ליצור מארג מיוחד בין תלמידיהם השונים, המבליט את הייחוד של כל תלמיד על ידי התפקיד שלקח על עצמו, והמגבש אותם לכדי הפקה של סרט אחיד, שלם ובעל אמירה.

אפשר להבחין בסגנון המאפיין כל ביה"ס. אולפנת "פלך" בקריית עקרון, יוצרת סרטים תיעודיים המראים מחזות שטרם הוצגו על המרקע, והנעשים ברגישות המבליטה את הצד האנושי באמצעות דמויות חזקות. באולפנת "להב"ה" בקדומים, מציבות התלמידות "מראה" מול דפוסי החברה שבה גדלו במטרה להפוך לחברה טובה יותר. אולפנת "זבולון" בראש העין, בוחרת להציג נשים חזקות המצליחות להראות אופטימיות ובעלות עין טובה למרות הקשיים הניצבים בחייהן, אולפנת "צביה" ברבבה מראה את האחר כשווה לחברה ובכך מובילה לקבלתו. תיכון "ריגלר" בנתניה איננו פוחד להציג את הצד הפחות יפה של החיים, במיוחד לאור הקיץ האחרון

שבו באה לידי ביטוי הדרישה לצדק חברתי. הנגיעה במשבר הכלכלי וההשפעה על התא המשפחתי עולה בסרטם "שיעור חשבון". הבנים בישיבת בני עקיבא בנתניה, חותרים להציג את הערכים שעליהם גדלו. הדבר הבולט ביותר היה נושא החסד - עזרה לזולת.

הדבר החשוב שעלה ממפגשים אילו, שההצלחה של הסרטים ורמתם הגבוהה קשורה בקשר הדוק לרמת ההשקעה וההערכה שרוחשת הנהלת בית הספר למגמת הקולנוע וכן לליווי הצמוד של מורי המגמה. כאשר גורמים אלו נעדרים יוצאים אנו נפסדים ופוגעים בעיקר בתלמידים שהיצירה היא בנפשמם. ■

משך שנת תשע"א לימדתי בכפר הנוער לבנות "איילת השחר" ברמת הגולן, בו רוב התלמידות הן עולות מאתיופיה. שם קיבלתי על עצמי פרוייקט לא פשוט, החלפתי מורה שיצאה לחופשת לידה והיה עליי להצליח ללמד במגמת קולנוע שלוש כיתות וגם ליצור שלושה סרטי גמר בפחות משנה! הבנתי שמבחינה טכנית לא אוכל להתחיל ללמד את כל מקצועות הקולנוע בצורה מקצועית ולכן החלטתי ללכת בדרך הפשוטה, למצוא סיפורים קטנים ומרגשים ולבצע אותם בצורה הפשוטה והאמתית ביותר.

שלחתי את הבנות לכתוב סיפור אישי. לקח קצת זמן עד שהן הצליחו למצוא את הסיפור הנכון, מכיוון שבמציאות שהן חיות בה סיפורי היום-יום שלהן נראים להן רגילים. עם הזמן גיליתי שרוב הבנות העולות מאתיופיה בבית הספר, חוות מציאות שבה מישוהו מבני המשפחה נמצא עדיין באתיופיה. הסברתי להן כמה אין זה ברור מאליו.

הנה קטע מתוך מכתב שכתבה לי טורו קינדה, במאית הסרט "התחלה חדשה":

"אף אחד לא חשב שאני אצליח במשהו, אפילו באתיופיה תמיד חשבו שאני כזאת שלא יודעת כלום. אבל בסרט הזה הראיתי למשפחה שלי מה אני מסוגלת לעשות בחיים וקיבלתי את אימא שלי בחזרה. זה שינוי ענקי בשבילי. לא ידעתי שאפשר להעביר רגשות של מישוהו דרך סרט, אבל בזכות האמונה שלך בי והעבודה הקשה, הצלחתי."

למדתי המון בשנה שחלפה, והחלטתי במאמר זה לתת עצות קטנות לעשיית סרט פשוט, שהדגש בו הוא על הסיפור עצמו ועל התהליך שהתלמידות חוות במהלך העשייה.

1. חשבו פשוט

לא בכל בית ספר קיים ציוד מתקדם, אפקטים מרשימים ושחקנים מקצועיים. לכן מראש נסו לפשט את העניין. זכרו שמעל הכול הסיפור הוא החשוב.

2. תנו לדברים לקרות

"החיים הם מה שקורה לנו כשאנחנו עסוקים בלתכנן תכניות אחרות" (ג'ון לנון). לתכנן זה טוב ויפה אבל לרוב דווקא ההפתעות והשינויים בדרך, הם שהופכים את הסרט למעניין.

3. שקט

תנו לאנשים לדבר. לפעמים לא צריך לשאול כל כך הרבה שאלות כדי לקבל את התשובה הטובה ביותר. לפעמים דווקא טוב לתת לשקט לעשות את שלו.

4. פחות דיבורים, יותר מעשים

צלמו הרבה ויד'ואלס, אין לדעת מה יחסר בעריכה. תמיד טוב יותר לראות מלשמוע ותמונה אחת שווה אלף מילים.

5. רגש

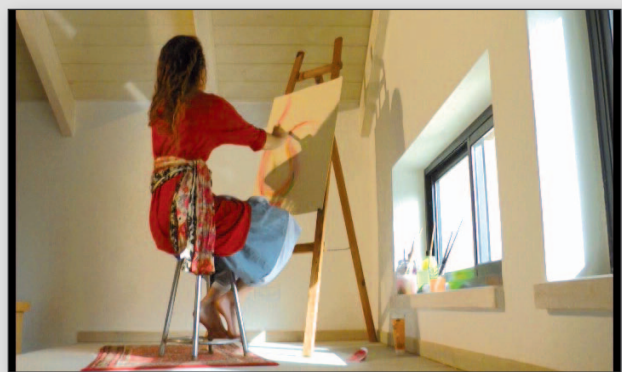
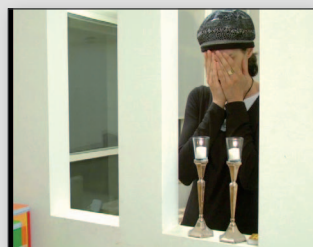
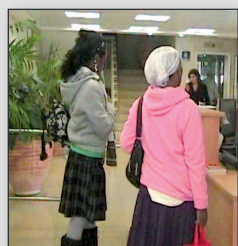
סרט טוב זה סרט שנוגע. בכל עלילה הגיבור עובר שינוי ואתו הבמאי. חשוב לעשות סרט שנוגע בנו. אם לא נתחבר לרעיון, ננהג בצורה טכנית גם בצילום וגם בבימוי.

6. צלמו פשוט

אל תוותרו על צילום טוב! גם אם אין ציוד מתקדם, גם אם התלמידים אינם בעלי ניסיון רב, חשוב לתת להם הנחיות ברורות. דווקא צילום פשוט ומדויק, יכול לפעמים להפוך את הסרט למתוחכם.

7. מוסיקה - כזבוב על הקיר

הימנעו משימוש במוסיקה עכשווית, מוכרת, עם מילים. אל תתנו לצופה להיות מושפע בצורה ברורה מהמוסיקה, ברגע שהצופה יעסוק במילים הוא יתרכז פחות בתוכן. בחרו מוסיקה נכונה שמתאימה לסצנה ומעצימה אותה. כלים אינסטרומנטלים תמיד מרגשים יותר ממילים.

8. עריכה היא פאזל

שבו לערוך בראש פתוח. תנו לחומרים שבידכם להכתיב את התסריט גם אם זה אומר לחרוג מהרעיון המקורי. ברגע שהחומרים עברו מהבמאי לחדר העריכה - העורך הוא הבמאי. תנו לעצמכם חופש לנסות דברים שונים.

9. עשו רק מה שאתם טובים בו

אל תקלו ראש בחלוקת התפקידים. ודאו כי הצלם יודע לצלם, העורך לערוך והבמאי מחובר לתסריט. חלוקת תפקידים שאינה נכונה יכולה לעכב סרט שלם ולפעמים לפרק את כולו.

10. צבע

תכננו את הצבעים שבסרט, אל תשאירו אותם ביד הגורל. חשבו על הצבע הכללי שמגדיר את אוירת הסרט ואחר כך חשבו על הפרטים שבכל סצנה, החל מהבגדים ועד לרקע ולמזג האוויר.

■ (רכזת המגמה: גלית שפרינגוט)

שמחתי מזה כמה שנים אני מורה לתקשורת נוסף על היותי רב-מורה. אין דבר בעבודת ההוראה שממלא אותי יותר מהעיסוק בהוראת התקשורת. לקראת כל מפגש עם התלמידים אני מתכונן ומרגיש בכל פעם מחדש שאני יכול להוסיף לעצמי ולתלמידים משהו חדש, משהו מועיל, משהו שיוביל אותי ואותם למקום גבוה יותר בחיים. החלטתי לנסות ולהבין למה דווקא "תקשורת" עושה לי את זה?

בראשית דרכי כמורה לתקשורת עבדתי עם קבוצה קטנה של שישה תלמידים, עולים חדשים מאתיופיה, חששתי מאוד מהתנסות זאת. אומנם מדובר היה בקבוצה קטנה מאוד, אך לנסות להסביר לעולים חדשים, הנמצאים לכל היותר כחמש שנים בארץ, מהו ניאו-מרקסיזם נראה היה לי משימה כמעט בלתי אפשרית. למען האמת גם לתלמידים שנולדו בארץ ולתוך התרבות המערבית אין זה קל להסביר את החומר. למרבה המזל השתלמתי באותה תקופה ב"מכון לקידום כושר הלמידה" של פרופ' ראובן פוירשטיין. ההשתלמות חיזקה אצלי מאוד את האמונה וההבנה שכל אחד יכול ללמוד ולהצליח. השאלה היא איך אתה - המורה מתאים את דרך ההוראה שלך לתלמיד, ואיך אתה מסייע לתלמיד לפתח את אסטרטגיות החשיבה שלו. בנוסף הבנתי כי אם רצוני להצליח להסביר לתלמידים שפה מנטאלית חדשה עלי לעשות אותה פשוטה, ברורה ומשמעותית לעולמם של התלמידים.

תובנות אלו הובילו אותי לפיתוח יכולת הסברה והפשטה אפילו של תיאוריות מסובכות. השיטה היא לקחת כל רעיון גדול להכניס אותו למשפט אחד ולסכם אותו בטבלה, להביא דוגמאות מתוך עולמם של התלמידים וליצור חומרי הוראה שממחישים את החומר, והכי חשוב להאמין שכל תלמיד יכול להצליח במגמה כי בסופו של דבר הבגרות לא מאוד קשה. לשמחתי זכיתי לראות הצלחה רבה בדרך הזאת וכל הקבוצה עברה את הבגרות בהצלחה. עקב כך הבנתי כי הדרך בה השתמשתי ללמד עולים חדשים נכונה לכל תלמיד. מאז אני מלמד כיתות גדולות תקשורת עיונית וממשיך לראות הצלחה.

בסופו של דבר אפשר לסכם כי הסוד בהוראת מקצוע, שופע תיאוריות כמו תקשורת, טמון בשני מרכיבים עיקריים: הראשון- האמון ביכולת התלמידים ללמוד, להבין וליישם גם תאוריות מסובכות, והשני- היכולת לקחת כל חומר מורכב ולסכם אותו במשפט אחד פשוט.

למרות כל האמור לעיל אני עדיין מנסה להבין ביני לבין עצמי למה בתקשורת אני מצליח בקלות ובשאר המקצועות זה קצת יותר קשה. לצורך כך ערכתי לעצמי מעין השוואה בין היותי מורה לתקשורת לבין היותי רב-מורה למקצועות נוספים.

להיות מורה זה להישאר צעיר לנצח.

להיות מורה לתקשורת זה גם להישאר מעודכן.

להיות מחנך זה לחנך אותם ש"סרוגים" זה אסור ולא צנוע.

להיות מורה לתקשורת זה לראות "סרוגים" יחד איתם.

להיות מחנך זה לבוז לתרבות הריאליטי.

להיות מורה לתקשורת זה לצפות בפרק של "האח הגדול" כדי לדעת במה מדובר.

להיות מורה זה ללמוד להשתמש בטכנולוגיה.

להיות מורה לתקשורת זה להבין את הטכנולוגיה.

להיות מורה זה ללמוד מהתלמידים מהו טוויטר ופייסבוק.

להיות מורה לתקשורת זה ללמד אותם ולהבין איתם מה המשמעות של כל זה.

להיות מחנך זה לקרוא לתקשורת "תשקורת".

להיות מורה לתקשורת זה לחנך לחשיבות שבחשיפה.

להיות מחנך זה לנסות להציג אמת אחת.

להיות מורה לתקשורת זה ללמד שיש לפחות שתיים ולרוב הרבה יותר.

להיות מחנך זה לסלוד מהעיתון כי יש בו המון לשון הרע.

להיות מורה לתקשורת זה ללמד שלעיתים לשון הרע חייבים לספר.

להיות מורה זה לנסות להפוך את החומר למעניין.

להיות מורה לתקשורת זה לעצור לעיתים את ה"היסחפות" ולעיתים להישאר ממוקד.

להיות מורה זה ל"לחפור" כאשר התלמידים רוצים לישון. להיות מורה לתקשורת זה לרסן את החפירות שלהם. או בקיצור להיות מורה לתקשורת זה פשוט ליהנות מהעבודה. אז למה לא לקחת את כל זה ולתקן את כל דרך ההוראה?

באמת אין לכך סיבה. היום אני משתדל לקחת יותר מהדברים שלמדתי מהיותי מורה לתקשורת וליישם אותם בשאר מקצועות ההוראה ובחינוך. ■

על הגב' בילוי-יה מעוז ז"ל ועל הקרן

הקרן ע"ש בילוי-יה מעוז הוקמה להנצחתה ולקידום של חזונה ומורשתה של בילוי-יה מעוז ז"ל

בנוסף לכך ובפן האישי משפחתי, כיון שגרנו בקרבת מקום - פגשתי אותה לעיתים קרובות מאד עם בעלה עורך הדין פנחס מעוז כשהם הולכים יחדיו ברחוב אבן גבירול בתל אביב, מטיילים ומשוחחים ביניהם. אני זוכרת שתמיד נראו או בעיני כמו "זוג יונים", במידה בה יכולתי לראות זאת כילדה. ואני מתכוונת למבטי העיניים, החיוכים והאור בעיניים.

דמותה של בילוי-יה נשארה חקוקה בזכרוני בבחינת אשה ש"הקדימה את זמנה" במובנים רבים. אני מרגישה ויודעת שהיא השאירה חותם משמעותי בחיי, בהמשך דרכי, בקבלת החלטות בצמתי החיים ובהתפתחותי המקצועית במהלך החיים.

בילוי-יה שימשה בתפקיד מפקחת של"ח על מחוז תל-אביב והייתה ממייסדות החינוך החברתי-הערכי ברוח מורשת ישראל. היא זו שטבעה את המושג "מחויבות אישית" והקימה את הפרויקט שבמסגרתו פועלים רבבות תלמידי תיכון בשירות החברה.

כיום יש בעיר תל אביב רחוב הנקרא על שמה.

הקרן על שם בילוי-יה מעוז הוקמה על ידי בעלה עו"ד פנחס מעוז וכבר כ- 9 שנים היא תומכת ביוצרי קולנוע צעירים הן בבית הספר לקולנוע "מעלה" והן במשרד החינוך-מנהל החינוך הדתי.

הפרס ע"ש בילוי-יה מוענק באופן קבוע לסרט שיש בו ביטוי חברתי מובהק.

בילוי-יה, הבת הראשונה של כפר ביל"ו, הייתה אשת חינוך כל ימיה, בתחילת דרכה, במסגרת הצבא, הייתה אחראית על הווי ובידור בחיל האוויר ובהמשך מורה ביישובי עולים, מחנכת בסמינר למורות, מנהלת בית ספר ממ"ד לבנות 'דיזינגוף' בתל אביב ומרצה-מנחה בבית הספר לחינוך באוניברסיטת בר-אילן.

דבורה רוזנברג - הממונה על חינוך לחיי משפחה בחמ"ד שהייתה תלמידתה בבית ספר דיזינגוף מספרת:

"עבורי ועבור חברותי לכיתה שהיו רובן בנות לניצולי שואה שעלו זה מכבר ארצה, היתה בילוי-יה ז"ל דמות מופת מיוחדת במינה. היה זה מפגשי הראשון מקרוב עם אישה גדולה המייצגת עבריות וישראליות שורשית יוצאת דופן. אני זוכרת את עצמי יורדת במדרגות בית הספר ומולי עולה במלוא הדרה דמותה האצילית, הגבוהה והטמירה. כשאני משחזרת זאת היום, כעין תחושה של "מי זו עולה מן המדבר".... דמותה האצילית הייתה נוכחת ובולטת בבית הספר ובכל מקום אליו הגיעה.

בנוסף, היה זה מפגש עוצמתי עם דמות נשית מנהיגה ומובילה מהלכים חברתיים משמעותיים.

בית הספר שכן בלב רחוב דיזינגוף שגם אז היה שוקק חיים ו"ללא הפסקה" ובתוך הרקע הזה, יצרה בילוי-יה אי קטן ו"בית חם" של מנהיגות, עשייה ענפה והתבוננות אל הכלל כולו, כפי שיעיד סיפור חייה לאחר שעברה לתפקידים אחרים.

תקצירי הסרטים שעלו לגמר

נקודת מבט // תיכון דרוו, ירושלים // דוקומנטרי // 14:30 דקות

1

דני שחר התעוור בגיל צעיר, עובדה זו לא מפריעה לו לבנות פרגולות, לבשל, לעסוק ברינון, לנגן וללמד גיטרה ואפילו לרכב על אופניים. הסרט מביא נקודת מבט אופטימית על החיים.

שעור חשבון // תיכון ריגלר, נתניה // עלילתי // 14 דקות

2

עומרי, נער אחראי בן למשפחה קשת יום מוצא עצמו מתמודד מול הקשיים הכלכליים של משפחתו בנוסף להתמודדותו עם הלימודים ולחצי חברים. האם יעמוד במבחן ברגע האמת?

אח שלי גיבור // אולפנת צביה, רכבה // דוקומנטרי // 13 דקות

3

אורן, רווק מיוחד בן 35 מנהל פונדק לחילים בצומת בה"ד 3 בשומרון. בגלל אישיותו היוצאת דופן אורן בטוח כי נגזר עליו לחיות בגפו. במהלך הסרט יוצא אורן בעקבותיו הצוות לבדוק, "האם יש סיכוי לאהבה?"

לך שלום // תיכון הימלפרב, ירושלים // עלילתי // 11:11 דקות

4

הוריו של איתמר מתגרשים, וזוהי "שבת ראשונה בלי אבא" איתמר צריך לבחור בין הכחשה ובריחה לבין קבלת המציאות.

התחלה חדשה // כפר הנוער לבנות 'איילת השחר', יהונתן // דוקומנטרי // 15 דקות

5

במשך שש שנים מחכה משפחתה של טורו, בימאת הסרט, לאחותה הבכורה שנותרה באתיופיה, חמושה במצלמה יוצאת טורו למסע בחיפוש אחרי תשובות, ואחרי שמחת החיים של אמה. זהו סיפור מאבקם של עולי אתיופיה בבירוקרטיה שאיננה מסבירה פנים לעולה החדש.

שקיעה אחרונה // כפר הנוער לבנות 'איילת השחר', יהונתן // עלילתי // 10 דקות

6

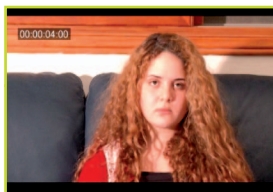
ליה, סטודנטית ואמנית מוכשרת חולמת על לימודי ציור בלונדון. מאידך היא חולמת על הקמת משפחה. עליה להכריע בין חתונה לבין לימודי אמנות בלונדון.

פסל החרות // כפר הנוער הדתי, כפר חסידים // עלילתי // 15 דקות

7

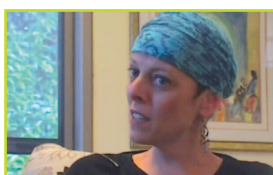
שי, נערה לאם חד הורית שנולדה מתרומת זרע חלמה כל חייה לפגוש באביה הביולוגי. כשהיא עושה זאת, העניינים מסתבכים ויוצאים מכלל שליטה.

קאט // אולפנת קריית ארבע, מגמה ע"ש כוכבא אבן חיים
 // עלילתי // 14 דקות

8

נועה, סטודנטית לקולנוע, מצלמת סרט דוקומנטרי אודות התמודדותה של אחותה הקטנה רז, עם דיכאון קליני. המציצנות של נעה והצוות שלה אינה יודעת גבולות. הסרט מעורר שאלות על גבולות החשיפה והניצול של גיבורת הסרט בשם "האמנות".

גם כי אלך // אולפנת לבונה, מעלה לבונה // דוקומנטרי // 16:54 דקות

9

הצוות עוקב בעדינות וברגישות אחר התמודדותם של רוחי אם לחמישה, ומשפחתה עם מחלת הסרטן של רוחי.

כשהאדמה נשמטת // אולפנת לבונה, מעלה לבונה
 // דוקומנטרי // 16:54 דקות

10

גיבורות הסרט שפרה, אורה ואילה נעצרו בעקבות פעילות במאחזים וחוו השפלה בתאי המעצר, הסרט מציג את התמודדותן עם המעשה ועם המחיר הנפשי שאחריו.

חינוך בגרוש // אולפנת להב"ה, קדומים // עלילתי // 15 דקות

11

נחמה היא שדכנית במגזר הדתי המתמחה בפרק ב' (גרושים וכד') היא עושה זאת בשמחה ובהתלהבות. כיצד תגיב על הידיעה שבתה יוצאת עם אדם גרוש?

ואני הייתי צוחק // תיכון הימלפרב, ירושלים // עלילתי // 11:30 דקות

12

ערב חתונתו עם יעל יוצא יוסף, גיבור הסרט, לסגור חשבונות עם העבר הכואב ועם ההשפלה שעבר בבית הספר היסודי.

שמע ישראל // צביה רחובות // דוקומנטרי // 15 דקות

13

סיפורה של מרים אוזן שבנה ישראל מחוסר הכרה למעלה משנה, הסרט מתאר את תעצומות נפש של האם בהתמודדותה עם מצבו של בנה ואת חוסן אמונתה.

שמות בתי הספר ששלחו סרטי גמר לתחרות

// מחוז ירושלים

אולפנה קריית ארבע // קריית ארבע

אולפנת בני עקיבא מודיעין // מודיעין

אולפנת עפרה // עפרה

אולפנת אמי"ת נוגה // בית שמש

ישיבת קול מבשר // מבשרת

ישיבת שעלי תורה // בית שמש

אולפנת לבונה // מעלה לבונה

// מחוז מנח"י

אולפנה לאמנויות // ירושלים

תיכון אור תורה סטון לבנים // ירושלים

תיכון אמי"ת דרור // ירושלים

מדרשיית עמליה // ירושלים

ישיבת נעם // ירושלים

אולפנת צביה // ירושלים

אולפנת פלך // ירושלים

// מחוז דרום

אולפנת אמי"ת // באר שבע

תיכון דתי אמי"ת // קריית מלאכי

תיכון גרוס // קריית גת

// מחוז התיישבותי

אולפנת להבה // קדומים

אולפנת בני עקיבא צפירה // מושב צפרייה

אולפנת איילת השחר // יהונתן

ישיבת נווה שמואל // אפרת

ישיבת שדה יעקב // שדה יעקב

כפר הנוער הדתי // כפר חסידים

אולפנת נווה דקלים // גבעת ושינגטון

אולפנת צביה // קיבוץ חפץ חיים

// מחוז חיפה

ישיבת קריית אתא // קריית אתא

// מחוז צפון

אולפנית אורט טבריה // טבריה

ישיבת אורט טבריה // טבריה

אולפנית המתמיד // קריית שמונה

// מחוז תל אביב

אולפנת נווה שרה הרצוג // בני ברק

ישיבת בני עקיבא קריית הרצוג // בני ברק

// מחוז מרכז

אולפנת השומרון // אלקנה

אולפנת זבולון // ראש העין

ישיבת אלישיב // לוד

ישיבת בני עקיבא נתניה // נתניה

ישיבת אמי"ת // פתח תקווה

ישיבת קריית הרצוג // כפר סבא

אולפנת פלך // קריית עקרון

אולפנת צביה // הרצליה

אולפנת צביה // רבבה

אולפנת צביה // רחובות

תיכון ריגלר // נתניה

תיכון אדר // פתח תקווה

המורים שהשתתפו בוועדות מיון בכנס חמ"ד 2012

נאור גלעד // מורה במגמת הקולנוע בישיבת נעם. ירושלים.

יואב אליצור // מורה במגמת התקשורת באולפנת צביה. ירושלים.

עידית גיל // מורה במגמת הקולנוע בתיכון בית וגן. בת ים.

טליה פיש // מורה במגמת התקשורת אולפנת צביה. הרצליה.

גלית שפרינגוט // מורה במגמת הקולנוע כפר הנוער לבנות איילת השחר. רמת הגולן.

שלומית אסולין // מורה במגמת הקולנוע אולפנת צביה. רבבה.

יעקב פרידלנד // מורה במגמות הקולנוע בישיבת נווה שמואל. אפרת ובאולפנת קריית ארבע. ע"ש כוכבא אבן חיים.

עמיחי גרינברג // מורה במגמות הקולנוע והתקשורת במדרשיית הרטמן בנות. ירושלים וישיבת צביה יד בנימין.

משה הרשטיק // מורה במגמת הקולנוע אולפנת נווה דקלים. גבעת ושיגנסון.

מירה לשם // מורה במגמת התקשורת באולפנת צביה. רחובות ובישיבת אלישיב. לוד.

מלי שטרייכר // מורה למגמת הקולנוע באולפנת ישורון, פתח תקווה.

תודה רבה לכל המורים שהשתתפו בוועדות!

אנו מודעים לטרחה הכרוכה בפינוי יום ובהגעה לירושלים כדי לצפות יום שלם בסרטי התלמידים, אך אנו מודעים גם ללימוד הרב שאפשר להפיק מהצפייה בתוצרי תלמידים מרחבי הארץ. ולכן אנו מזמינים מורים נוספים בתחום ההוראה המעשית להצטרף למיונים שיתקיימו אי"ה בשנים הבאות, מי שמצביע - משפיע!

שמות השופטים ומעניקי הפרסים

פרס ראשון לסרט העלילתי // הרשות השנייה לטלוויזיה ולרדיו

פרס ראשון לסרט התיעודי // מכללת ליפשיץ

פרס השופטים // חברת דיגיטל ויז'ן

פרס חביב הקהל של תלמידי מנגמות התקשורת // 'מעלה'. המרכז לציונות דתית

פרס לסרט החברתי // הקרן ע"ש בילו-יה מעוז לחינוך חברתי ערכי

פרס הצילום // בית הספר לקולנוע 'מעלה'

פרס התסריטאות // בית ספר לקולנוע 'מעלה'

פרס למגמה מצטיינת // אולפני סאונד די. בי

פרס הגולשים על שם אדיר זיק // ערוץ 7

ועדת השיפוט

■ הרב מרדכי ורדי

ראש מסלול תסריטאות // בית ספר לקולנוע 'מעלה'

■ נעמה מרינברג

במאית וצלמת, מרצה לקולנוע ולתקשורת // מכללות ליפשיץ ודוד ילין

■ חיים אלבוים

במאי ותסריטאי

- // **הפקה:** רויטל זיוון
- // **אחראית פרסומים:** בת שבע סיאני
- // **עריכה:** אור מנחם
- // **עריכה לשונית:** דליה דנינו
- // **עיצוב וסדר:** סטודיו "שחר שושנה"
- // **הוצאה לאור:** גף הפרסומים, משרד החינוך
- // **מינהל החינוך הדתי, הפיקוח על לימודי התקשורת, הקולנוע והאמנויות**

הקרן ע"ש
בילו-יה
מצוז

ערוץ 7

DV DIGITALVISION LTD.
For All Your Broadcasting Needs

